

ARCHITEKTURA VE SLUŽBÁCH PRVNÍ REPUBLIKY

Námět výstavy a garant projektu

Texty

Náďa Goryczková

Jiří Balský a kol. (Blanka Adámková, Zdeněk Čermák, Jan Falta, Eva Chodějovská, Matěj Kubina, Vladimíra Paterová, Klára Švábová, Adam Zezula), Tamara Baudišová, Miloš Buroň, Jakub Potůček

Redakční úpravy

Jiří Balský, Eva Macková

Fotografie

Jiří Balský, Miroslav Podhrázský

Grafická úprava

Romana Indrová Semelková, Jiří Lampa

Plány, historické reprodukce

Muzeum východních Čech v Hradci Králové, fotoarchiv (Regulační plán Hradce Králové, Josef Gočár, 1928; Nerealizovaný návrh regulace Ulrichova náměstí, Josef Gočár, 1925)

Národní technické muzeum, Muzeum architektury a stavitelství, fond Gočár (Pavilon mateřské školy po dokončení; Regulace školského bloku, celková perspektiva, Josef Gočár, 1926)

Národní zemědělské muzeum, sbírka Archiválie (Axonometrický pohled na bazén s fontánou a pergolou, Josef Kumpán, 1929)

Státní okresní archiv Jičín, fond Musil Čeněk (Soutěžní návrh na Veřejnou obchodní školu, Čeněk Musil, 1929)

Vzdělávací středisko Vila Čerych, archiv (Stavební plán, Otakar Novotný, 1924)

Produkce výstavy

Jiří Balský, Tamara Hegerová

Děkujeme za spolupráci Tiskárny GLOS Semily, s.r.o. při grafické přípravě, sazbě a výrobě výstavy. Dále děkujeme Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje, Městskému úřadu v Jičíně a dalším poskytovatelům prostor pro prezentaci výstavy.

Poděkování patří rovněž všem, kteří s respektem pečují o stavební díla z období první republiky a dávají nám tak možnost dozvědět se o výtvarném vkusu té doby a obdivovat um architektů a projektantů, s jakým navrhli svá architektonická díla, která dodnes tvoří kvalitní prostředí pro náš každodenní život.

Výstava je realizována v rámci oslav stého výročí vzniku Československa za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.

Národní památkový ústav, 2018

www.npu.cz

Existuje nepřeberné množství způsobů, jak se ctí oslavit století od vzniku Československé republiky. Národní památkový ústav pečeje především o dědictví naší stavební kultury. Proto se rozhodl toto významné jubileum připomenout cyklem výstav, které představují architekturu éry první republiky, a to prostřednictvím více i méně známých staveb ze všech koutů naší vlasti. Výstava, respektive výstavy, jsou uspořádané do samostatných celků podle krajů. Nebyly přitom sestaveny chronologicky, jak bychom od takové přehlídky mohli očekávat, nýbrž tematicky. Má to svoje výhody, ale především půvab. Stavby první republiky se totiž dají rozdělit do několika typologických okruhů, kde najdeme, jak produkty průmyslové, tak civilní architektury. Tematické řazení přitom umožnuje se v nich rychle zorientovat a názorně se přesvědčit, jak se každá z prezentovaných stavebních oblastí dynamicky vyvíjela, proměňovala a odlišovala: jaké tendence, estetická kritéria nebo myšlenkové proudy ji formovaly, jak ji determinovaly nové stavební materiály a technologie, jak pozitivně se vesměs vryla do obrazu našich měst a především, jak nesmírně byla pestrá. Za to můžeme vděčit rozmanitosti stylových i profesních modů moderní architektury a taktéž národnostní rozmanitosti Československé republiky. Neměli bychom zapomínat, že v těchto letech plných dramatických a dějinných zvratů vedle sebe žili a tvořili a mnohdy úzce spolupracovali lidé s různorodými kořeny i zaměřením: architekti, inženýři, statikové a stavební podnikatelé původu českého, slovenského, židovského i německého, a stejně tak nesčetní imigranti, kterým stát neposkytl jen azyl, nýbrž i pracovní příležitosti.

Právě o tom architektura umí hovořit s velkou přesvědčivostí i s přidanou hodnotou v podobě vizuálního zážitku. A nejde přitom jen o architekturu oficiální, která zemi reprezentuje a která skrze oficiální symboliku (i méně zjevné metafore) ztělesňuje ideje státu a jeho identitu. Platí to pro jakoukoliv architekturu v pravém smyslu toho slova. Jejím synonymem se ve 30. letech nepochybně stal funkcionalismus. Náš stát se s ním ztotožnil natolik, že jeho prostřednictvím o sobě šířil pozitivní obraz a spolu s ním i ústřední ideu vepsanou Tomášem G. Masarykem na prezidentskou standartu: PRAVDA VÍTĚZÍ.

